

KMETSKI LIST

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon Inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Kmet, ceste, fondi

Kakor si vsi želimo dobrih cest, tako smo razočarani, ko vidimo, da moramo biti že ob sami želji kmetje gospodarsko silno udarjeni.

Kdor količkaj pozna razmere na kmetih, ve in razume, da so parcele ob cestah manj vredne. Izpostavljene so prahu, zaradi česar na njih noben pridelek ni in ne more biti kakovostno na višku. Niti trava ni posebno prida, toliko manj seveda drugi pridelki. Oblaki prahu, ki jih povzroča zlasti sodobni avtomobilski promet, povzročajo, da so vsi pridelki na obcestnih parcelah pokrnjeni in malovredni. Poleg tega so obcestne parcele v vsakem oziru izpostavljene najrazličnejšim poškodbam. Nikjer ni za tatvino tako vabljuje prilike kakor ob cesti. Tisti kmetje, ki smo te dobre deležni, to najbolj vemo. Brezdomec, ki tava po svetu, leže v travo v bližini ceste in niti ne misli na to, da dela s tem kmetu škodo. Kdo uživa sadje z drevja ob cesti? Kdor koli, najmanj ga je pač deležen lastnik dotičnega sveta. Podobno je z drugimi pridelki. Kar pogledate kdaj navdušene izletniki! Za kratek čas smukajo klasje z žitaric ob cesti, za kratek čas si radi privoščijo razigrani pari celo trenutke ljubezni na njivi sredi žita. Celo vzvišeno se jim to zdi. Nič jim ni mar tega, da so s svojo brezobzirnostjo uničili toliko trdih in krvavih kmetovih žuljev.

Nesocialna in nekmetska miselnost

Kdor je kmet, kdor kmetsko misli in čuti, sprico vsega tega pač ne more razumeti, kako je mogoče obcestne parcele na kmetih obdačiti s posebnimi dokladi za cestni fond. Kaj takega more ukreniti in odločiti samo skrajno nekmetska in docela nesocialna miselnost ljudi, ki gledajo na vsa vprašanja s čisto ozkega, enostranskega, ne morda meščanskega, ampak izrazito horzijansko-mestnega vidika. Tam v mestni bližini imajo parcele ob cestah seveda drugačen pomen kakor na kmetih. V bližini mest tak svet kot stavbna parcela seveda pridobi na svoji vrednosti. Kmet jo lahko proda in si z izkupičkom nakupi drugje celo več sveta. Tu ima seveda obdačenje obcestnih parcel za cestni fond svoj pomen in gospodarsko upravičenost. Toda to je samo neznatna manjšina, ki za pretežno večino kmetskega sveta ne prihaja v poštev. Zato je gledanje s stališča manjšine za večino škodljivo in krivično, gospodarsko in moralno pa popolnoma neopravičljivo.

Treba je cest, na vsak način jih je treba, toda sredstva zanje je prav tako treba zbrati na pravičen način. V prvi vrsti pa naj poskrbe za ceste tisti, ki imajo od njih koristi.

Pravičnost koristi in bremen

Tu so seveda najprej prizadeti tisti pridobitniki, ki imajo avtomobile. Ni naš namen, da bi

ovirali razmah avtomobilskega prometa, temveč želimo samo — pravičnost. Ena sama vožnja s težkim in polno naloženim tovornim avtomobilom cesti več škoduje kakor deset kmetskih voz. Kaj sledi iz tega? Naravno samo to, da mora na tako vozilo priti vsaj desetkrat toliko javnih dajatev kakor na kmetska vozila.

To navajamo samo za primer. V državni upravi imamo dovolj moči, strokovnjakov, vmes tudi lepo število kmetskih sinov. Njihova naloga je, da poiščejo pravilno rešitev tega vprašanja.

Naši predlogi

Za ta primer si dovoljujemo podati nekaj nasvetov, in sicer:

1. Cesta je življenjska žila vsakega organiziranega gospodarstva. Zato jo je nujno treba gojiti, izpopolnjevati in jo spraviti v razvoj na mednarodno višino.

2. Brezmena za gradnjo in vzdrževanje cest naj se razdele po sorazmerju koristi.

3. Velike avtomobilске ceste koristijo neposredno le glavnim prometnim središčem, podeželju pa dejansko krčijo dohodke. Zato podeželje ne sme in ne more nositi zanje nobenih bremen.

4. Kmetske obcestne parcele na podeželju, to se pravi v določeni razdalji od mest in prometnih središč, so razvrednotene. Zato naj se oprostijo vseh davkov. Vsaka davčna obremenitev teh parcel je torej socialna in gospodarska krivica, ki jo je treba takoj odstraniti.

5. Za gradnjo in vzdrževanje cest naj se ustvari fond iz prisilnega brezobrestnega posojila, ki naj ga podpisujejo sloji, ki to zmorejo. Posojilo naj bo dolgoročno in naj se amortizira izključno iz dohodkov cestnega prometa.

6. Presežki tega posojila naj se uporabijo za poseben sklad. Iz tega naj država ali banovina postopoma odkupi od prizadetih kmetov obcestni svet v izmeri do 500 metrov na vsako

stran ceste. Ta svet naj postane tako javna last, na njem pa naj se uredi krajevnim prilikam in klimi primerni nasadi, ki bodo v ponos domačinu in prijetno vabilo tujcu.

Čast, a ne judeški groši!

Prepričani smo, da bodo naši predlogi deležni razumevanja in primerne upoštevanja. Ne želimo nikakih nasilnih, revolucionarnih dejanj, ampak samo nekoliko uvidevnosti in socialne pravičnosti. Želimo in hočemo, da začne pri nas merodajni krogi gledati na vsa vprašanja res s stališča osvobojenega in svobodnega naroda. Nam vendar ne sme biti važen interes mednarodnega kapitala, temveč naša lastna korist. Zato je treba do korenin zatreti vse tiste zajedalce, ki razkrajajo naše narodno telo s tem, da svoje osebne koristi stavijo nad splošne ljudske interese.

Kdor ne more krotiti svoje pohlepnosti, kdor za denar prodaja svoj narod, ta ne spada v narodovo službo, ampak v ječo. Mi vendar ne moremo delati in trpeti za to, da bi se nekateri krmili — z judeževimi srebrniki.

Prepričani smo, da smo glede teh izvajanj enakih misli kmetje, delavci in meščani. Naloga tistih pa, ki so po svojem položaju poklicani za izvrševalce ljudske volje, bodi, da v teh mislih izraženim načelom pomagajo do uresničenja. Potem bomo kmalu imeli dovolj lepih in vzornih cest in nas ne bo treba biti sram nobene primerjave.

Sladkor je zdravilen

Če ste se razburili, vam kozarec čim bolj oslajene vode da precej pomirjenja. Sladkor olajšuje tudi prebavo in dihanje. Kdor je obolen za pljučnico, naj pije vodo, v kateri smo raztopili nekaj koscev sladkorja. Po zavžitju raztopljenega sladkorja se bolnikovo srce dokaj umiri in je sploh potem njegovo razpoloženje ugodnejše in lažje.

Dobra uprava je naša rešitev

Položaj v Evropi nas vedno bolj prepričuje, kako zmotna in zgrešena je misel onih, ki upajo z drobljenjem in umetnim ustvarjanjem novih narodnih individualnosti rešiti trenje v malih državah in ustvariti boljše pogoje za obstoj. Borba okrog Češkoslovaške razgrinja ta problem v vsej pereči širini in globini.

Načelo državne suverenosti samo dopušča vsaki državi, da na lastnem ozemlju sama rešuje svoja notranja vprašanja. Med te spada tudi na vsak način seveda narodnostno vprašanje. Če naj bo državna suverenost več kakor figovno pero, potem nima in ne more nihče imeti pravice vmešavanja v notranje zadeve tuje države. Vsakdo se bo spominjal in ve, da se je zaradi kršitve

tega načela vnela l. 1914, svetovna vojna, ki je tako razburkala ves svet, da se dejanski še do danes ni mogel umiriti.

Svet trepeče, da se ne bi sedaj zgodilo kaj podobnega. V borbi sta dve načeli: načelo državne suverenosti in načelo vsenarodne suverenosti. Ako se ta borba ne poleže, potem si ni mogoče misliti, kako naj se Evropa umiri brez novega svetovnega klanja. A kakšne bodo posledice? Kdo je danes na svetu tako naiven in kratkoviden in verjame, da bi kdorkoli iz nove svetovne vojne izšel kot resničen zmagovalec?

Prav ta razmišljanja nas silijo, da kar najbolj nepristransko in brez predsodkov motrimo tudi domače razmere, ki jih nikdar ni mogoče

izločiti iz svetovne skupnosti, ampak jih moramo vedno gledati v zrcalu evropske celote. V tem zornem kotu pa nam nastane ukaz: Država bodi enotna, državna zavest v vsakem oziru enotna, prežeta z mislijo edinstva. Če tega ni, je vsak čas dana možnost za domače spletkarstvo in zlasti še za mednarodne intrige. In prav možnost mednarodnih intrig bi pri nas morala vsakomur odpreti oči. Kakor hitro uredimo to, bo vse drugo igrača. Ob vzorni upravi bi kmalu spoznali, da drugih vprašanj pri nas niti ni.

Kdor ne verjame, naj reši gigantsko nalogo naše zmede, oziroma nje izboljšanja, pa se bo o pravilnosti naših trditev kmalu lahko sam prepričal.

Izvozna trgovina s sadjem

Uredba o nadzorstvu sadja in sadnih izdelkov, ki so namenjeni za izvoz, ima v glavnem namen izboljšati pogoje za prodajo sadja in še posebej, da našemu sadju v zamejstvu zagotovi čim boljše cene, kar je ne samo v korist naših sadjarskih krajev, temveč tudi v korist naše trgovine. Potrebno je, da dobi naše sadje v zamejstvu dober glas in ta dober glas tudi obdrži. To je naš splošni interes, ki se čisto zanemarljivo, ker se gleda samo na poedine in trenutne koristi. Potrebo po uveljavitvi te uredbe je povzročila tudi okolnost, da se je dosedanja način nadzorstva nad izvozom pokazal kot nezadostno učinkovit, pa se je čestokrat izvažalo sadje v takem stanju, da tujim kupcem ni moglo vlti zaupanja v ta naš izvozni predmet in sploh v našo izvozno trgovino. To velja samo za sadje v svežem stanju ter za mezgo in posušene slive. Nova uredba točno predpisuje, v kakšnem stanju se smejo izvažati suhe slive. Ne samo da vsebuje uredba predpise o kakovosti sadja, namenjenega za izvoz, temveč ima tudi predpise o zavijanju. Važna novost te uredbe je v tem, da bo moralo vsako podjetje, ki hoče izvažati sadje in sadne izdelke, imeti svojo zaščitno znamko, ki bo obstajala iz začetnih črk tvrdke ali iz simboličnih besed, dalje iz neke slike in to znamko bodo morali izvozniki lepiti na zavitke (zaboje, sode ali vreče), v katerih bodo izvažali sadje ali sadne pridelke. Poleg te svoje znamke bodo morali izvozniki na vsak zavitek pristaviti tudi označko kakovostne stopnje sadja ali mezge, ki se nahaja v zavitku. Označba podjetja in kakovostne stopnje se morajo lepiti na zavitek takoj, čim pridejo sadje ali sadni pridelki v promet. Na ta način se bo dalo povsod ugotoviti, kdo je dal v promet sadje ali sadne izdelke. Ze ta uredba bo onemogočila mnoge nepravilnosti. Pa ne samo to. Ta novi način izvozne trgovine bo povzročil pri nas tekmo za boljšo kakovost ter s tem onemogočil nesolidno trgovino s sadjem. — Nadzorstvo nad izvozom sadja bodo kakor do sedaj izvajali posebni nadzorniki, ki so za svoje delo odgovorni tudi materialno. Nadzornike bodo imenovali bani, vsak na svojem področju. Delo teh terenskih organov bo stalno pod nadzorstvom posebnih revizorjev, ki so organi ministra za trgovino in industrijo. Četudi izdajo nadzorniki potrdilo o kakovosti za vsako pošiljko sadja ali sadnih izdelkov za inozemstvo, pa uredba izrecno predpisuje, da ta potrdila še ne odrešujejo izvoznika odgovornosti, če se naknadno ugotovi, da pošiljka ne ustreza predpisom uredbe. Za prekrške proti tej uredbi, kakor tudi za prekrške proti predpisom, izdanim na osnovi te uredbe, se bodo krivci kaznovali po odredbah zakona o nadzorstvu poljedelskih proizvodov, namenjenih izvozu.

Lasje in bolezni

Kdor ima čire v želodcu, kmalu osivi, nasprotno pa tisti, ki bolehalo za želodčnim rakom, ohranijo dolgo lase v naravni barvi ter je redko kdaj osive.

Žalostne drobtine

Na nekem večjem posestvu oziroma veleposestvu je upravitelj izdal odlok logarjem in vsem uslužbencem, da se vsak pes, ki se najde na njihovem terenu, ima takoj ustreliti; nagrada 100 din. Vzrok: da se ne bo vznemirjala divjačina. Logar je imel tudi lepega psa, samico, ki je hotela zadovoljiti svojim prirodnim zakonom! Neusmiljeno so padale glave pasjim revežem, kar na debelo so ubijali vsak pasji rep, ker so hoteli zadovoljiti svoji prirodi. Prvotno sem mislil, da je dotični gospod izdal naredbo radi preprečenja živalskih običajev, radi svoje notranje nežnosti in tudi — lepote! Sedaj pa strmite: Ta možakar se prav nič ni sramoval, da je poleg žene uporabljal dekle za nasičenje svojih živalskih potreb, kar bi se mu končno tudi oprostilo, da ni počenjal drugih grdobij, ki jih na tem mestu ne morem zapisati. Ko sem vse to malo razmislil in pretuhtal, mi je postalo tesno pri srcu, kajti uvidel sem, da so se vloge zamenjale — živali so postali ljudje, ljudje pa živali!

Pred nekaj dnevi je prišla v urad ženska radi podatkov o neki hranilni knjižici. Poslušajte, kaj je rekla: Ne vprašam to sicer za sebe (o knjižici), ampak za mojo nečakinjo, ki je tako neumna, da si ne zna nič pomagati. Veste, gospod, tako je neumna kakor kmet! Debelo sem jo pogledal, jezo pa škripaje pogoltnil. Ni bilo na primernem mestu, da bi ji pošteno naložil za ušesa. Sodbo o takšnem izvršku človeške družbe pa si naj vsakdo napravi sam!

V prijazni vasi pod Pohorjem je prinesla neka ženska poštni uradnici par piščancev in jih ponujala za 6 din. Poštarica jih je kajpada vzela, ker ženske ni poznala, piščanca pa sta bila precej rejena. »Veste, gospodična,« je zlobudrala ženska, »danes bodo pobirali, pa moram nekaj dati, drugače se jim zamerim.« Sinček te žene, ki je skrbela za pobiranje, pa že pol leta ni hodil v šolo, ker ni bilo kruha v hiši in ker ni revež imel niti ene srajce za pokritje nagote.

V prijazni vasi »Jamna« je bila Polona na smrt bolna; imela je sicer prihranjenih 30 tisočakov ali kaj podobnega, smrti je ne bodo mogli obraniti! Prišel je neki prijazen gospod, menda njen sorodnik, pa jo je pregovoril, da je tisočake izročila njemu. Plačal bo za maše, da bo

čim prej v nebesih in slvar bo v redu. Sedaj pa je prišel čudež! Polona ozdravi — ker so pa tisočaki izginili, redi danes revo občina.

Sosedova žena, ki jo je podpihoval tretji sosed, je tako dolgo mučila svojega moža, da se je revež nekega dne obesil in zapustil 2 otroka; žena se je potem vdala razvratu. Nekega dne je šla po nekem opravku na sodišče, pa se je tako napila, da ni več vedela, kdaj jo je povozil to-vorni avtomobil — ostala sta sama otroka, ki danes kradeta in sta izvrška človeške družbe! Napisal sem ta primer in koliko je takšnih, ker je dotični tretji sosed zelo pošten in vzgleden, da bi sočloveku požrl živo sree. Kdo nas je vzgojil takšne? Ali so to plodovi kulture 20. stoletja?!

Neki gospod je bil upravnik na nekem gozdnem posestvu. Bilo je posekano v zimskem času 60 ha lepega gozda, pa se je na krčevini posejalo spomladaj koruza, ki je zelo bogato rodila. Zgodovina o tej koruzi je znana samo do naložitve v rečne šlepe, denar pa je neznano kam izginil. Neki delavec je hotel zagonetko razvozljati, pa so ga z družino vred vrgli na cesto. S tem je zgodovina o tej koruzi končana.

Zelo obilen, trebušast gospod je smatral, da je njegovo stanovanje pretesno, pa so mu na njegovo zahtevo zgradili novo, ki stane 100.000 dinarjev; planiranje 150 m² vrta okrog stanovanja pa stane 23.000 din. Ves ta denar je bil s krvavimi žulji pridobljen, porabljen pa za »čef« listega gospoda!

Moj oče je nekoč sedel v Radencih z nekim gospodom, ki ga ni bilo sram kmetskega človeka. Kar nenadoma pa pride večja družba neke gospe, ki so bili znanci dotičnega možaka. Takoj so pričeli namigovati na mojega očeta, laneno srajco in lanene hlače, pa so pričeli briti iz njega prav masne dovtype! Kmalu pa so se spoznali in je član družbe ob slovesu poprosil očeta, če bi mu mogel preskrbeti lanene hlače!

Zbral sem nekaj žalostnih drobtin in jih napisal v premišljanje vsem, ki jim leži blagor človeštva na srcu: da bi se gorje drugih izbri-salo; da bi človek enkrat vendar že postal človek; da bi že vendar enkrat ljudje spoštovali kmeta-trpina in njegove lanene hlače; da bi pridigarji morale in dostojnosti res postali dostojni!

Kaj pravijo

V 81. številki razpravlja »Trgovski list« o vprašanju samouprav pri nas in prihaja do tehle zaključkov:

»Menda pa tudi ne bomo rekli preveč, če rečemo, da so nam samouprave potrebne tudi zaradi kontrole. Izkušnja je dokazala, da centrala za učinkovito kontrolo ni sposobna. Iz tega spoznanja je en sam logični zaključek, da je treba kontrolo povečati. Najcenejša in najučinkovitejša pa je kontrola, ki bi jo izvajale samouprave, ker bi bila to kontrola na terenu, ne pa za zeleno mizo.

Zato bi bilo zelo dobro in koristno, če bi zopet enkrat obrnili svoj pogled v Prago in po zgledu Prage tudi mi pokopali svoj pretirani centralizem. Vsi politični pomisleki niso vredni niti piškavega oreha, kajti če se ne bo bala Praga dati Nemcem in Madžarom skoraj avtonomnih pravic, se tudi nam ni treba bati, dati Srbom, Hrvatom in Slovencem, torej sebi samim samouprav. In v današnjem zunanje-političnem položaju je zelo nepotrebno bati se pravic, ki bi jih dali sebi.

»Nova Pravda« objavlja v 29. številki zanimivo razmišljanje o svobodi, kjer člankar med drugim izjavi takole:

»Tisti, ki jim pomeni življenje delo in spanje, zraven pa nimajo sredstev za zadostno obleko in prehrano, imajo prav toliko svobode kot

sužnji. To so danes predvsem delavci in kmetje, ki imajo najnapornejše delo, a jim življenje najmanj daje. V svojem delu so skoroda otopeli za vse drugo, v svojem obupnem položaju so izgubili vero v možnost boljšega, človeškega življenja. S pridigovanjem o lepšem življenju po smrti jim jemljejo zadnjo voljo po izboljšanju življenja na tem svetu. Boljši je vrabec v roki kot golob na strehi. Kje stoji zapisano, da delavec in kmet ne smeta živeti tako kot je vredno človeka? Kakšna je razlika med živaljo, ki služi človeku in mu gara od zore do noči, nazadnje pa mu da še svoje meso in kožo, ter med delovnim človekom, ki služi drugemu, da ga izčrpa do poslednje kaplje in če le malo življenja še ostane v njem, ga pošlje pred železne cevi? Kje so tisti paragrafi, ki prepovedujejo revežu izobrazbo, če ima še tako velike sposobnosti? Zakaj ne bi smel uživati kulturnih dobrin vsakdo, ki čuti ali bi čutil potrebo po njih?«

»Ljudski Glas« razpravlja v zadnji številki z dne 1. avgusta t. l. o verjetnosti bližnjih državnozborskih volitev in pravi med drugim:

»Koncem letošnjega leta potečejo štiri leta, odkar je bila razpuščena prejšnja narodna skupščina, in se zopet bliža dan, ko bodo volilci poklicani na volišče. Če postava ne vara, se morajo vršiti volitve ali letošnjo jesen ali vsaj začetkom prihodnjega leta. Dan volitev določa vlada, in sicer na čas, ki se ji zdi najbolj ugoden. Tudi minister dr. Korošec, podpredsednik JRZ, je potrdil, da se bodo vršile volitve, ni

nam pa povedal, za kateri dan namerava vlada razpisati volitve, povedal nam je samo, da mi volilci ne vemo ne ure ne dneva, kdaj se bodo vršile volitve.

Bodimo torej pripravljeni, zakaj dan volitev se bliža! Ta dan bo imelo besedo delovno ljudstvo in bo izreklo svojo sodbo. Ta dan bo lahko postavilo fundament za boljšo bodočnost. Če se bo zavedlo svoje moči in pravice!

Mariborska »Delavska politika« objavlja v eni zadnjih številčk pod naslovom »Kam je izginila zapuščina?« tole zanimivo poročilo, ki ga ponatiskujemo brez vsakega komentarja:

»Leta 1936. je umrla v Novi vasi pri Mariboru Jožefa Lešnik. Pokojna je posedovala v Novi vasi dve hiši in tudi nekaj zemljišča. Že leta 1932. je napravila oporoko, v kateri je postavila za edinega dediča svojega nepremičnega imetja knezoškofijsko semenišče v Mariboru, pod pogojem, da bo dedič dajal takratnemu tretješolcu Antonu Drevenšku brezplačno prehrano in hrano do konca njegovih gimnazijskih studij in da bo njej oskrbel cerkven pogreb. Svojo obleko in telesno perilo pa je s to oporoko zapustila tisti osebi, ki ji bo stregla v njeni poslednji bolezni. Že kmalu potem pa se je pok. Jožefa Lešnik, ki je bila takrat že visoko v letih, saj je ob smrti bila stara čez 80 let, očitno premislila, ker je že dne 18. 8. 1932. sklenila s takratnim stolnim vikarjem v Mariboru g. Vinkom Munda skupno pogodbo, s katero mu je prodala obe svoji hiši in zemljišče za 70.000 din. Iz kupne pogodbe je tudi razvidno, da je g. Munda kupnino takoj plačal.

Po smrti pokojne so se razumljivo pričeli zanimati za njeno zapuščino njeni bližnji sorodniki, ki bi prišli kot dediči v poštev. Niso pa mogli najti nikake zapuščine, ker je svojo nepremično posest že pred smrtjo prodala, glede ostale imovine pa so mogli dediči ugotoviti iz zapuščinskega spisa na sodišču samo to, da je pokojnica zapustila nekaj pohištva in obleko v svojem stanovanju in da hrani ključ g. Vinko Munda, stolni vikar v Mariboru. O gotovini din 70.000, ki jo je glasom kupne pogodbe plačal g. Munda, pa ni bilo ne duha ne sluha. Dediči so o njej poizvedovali, pa niso mogli poizvedeti ničesar. O tem, da bi pokojna Lešnikova ta denar porabila, pravijo ljudje, ki so jo poznali, da ne more biti govora, saj je šlo za celo premoženje, ki ga Lešnikova pri svojem skromnem načinu življenja v par letih gotovo ni mogla potrošiti. Vendar izgleda, da bo, kakor mnogo drugih, podobnih stvari, tudi tukaj ostalo to vprašanje nerešeno uganka.

Pomembna združitev

Angleški vojni minister Hore Belisha je pred odhodom iz Pariza izjavil francoskim novinarjem, da pomeni obisk angleškega kraljevskega para v Franciji ponovno združitev Francije in Velike Britanije tudi na vojaškem področju. V slučaju vojne ne bodo imele Francija in Anglija ločenih generalnih štabov, temveč generalni štab, ki mu bodo podrejene vojaške sile obeh držav na kopnem, na morju in v zraku. Vojne sile obeh držav se bodo skupno uprle vsakemu napadalecu, ki bi ogrožal suverenost in meje Francije in Anglije.

Izjava angleškega vojnega ministra je vse-kakor pomembna, ker potrjuje enotno voljo obeh demokratičnih velesil na evropskem zapadu. Iz nje je razvidno, da so brez podlage in iz trte zvitosti vse vesti o osamljenju Francije, kar bi nekateri tako močno želeli. Še večjega pomena je pa izjava angleškega vojnega ministra za vse francoske prijatelje in zaveznike, ki zdaj vedo, da smejo računati hkratu s francosko tudi na angleško pomoč. Ta okolnost utegne prekrizati marsikak krvav račun.

Doma in drugod

Važen korak naprej

V mučnem razvoju naše notranje politike zadnjih deset let pomeni brez dvoma prihod dr. Vl. Mačka v Beograd in stvaranje velikega opozicijskega strankarskega bloka važen korak k olajšanju in razčiščenju političnega položaja v naši državi.

Prelom z dosedanjim protivnim ali pasivnim zadržanjem najmočnejše hrvatske stranke do notranje ureditve države in do njene ustave je močan prispevek k notranji in zunanji utrditvi Jugoslavije. Hrvatsko vprašanje je postalo s tem skupna stvar vseh Jugoslovancev in je torej postalo jugoslovansko vprašanje, ki se bo reševalo skupno z vsemi ostalimi vprašanji, ki se tičejo Srbov, Hrvatov in Slovencev, to se pravi Jugoslovancev in Jugoslavije. Osnova in izhodišče za reševanje vseh teh vprašanj more biti samo enakopravnost vseh in pravičnost do vseh plemen in krajev Jugoslavije.

S prihodom dr. Mačka v Beograd je pokazal hrvatski narod neomajno voljo, da hoče kot dr-

Koroški rodoljub, narodni delavec in vzgojitelj, vpočeni nadučitelj Lovro Horvat, je v visoki starosti umrl v Kamniku. Zaslužnemu možu časten in trajen spomin.

žavotvoren narod in nosilec državne ideje tvorno sodelovati v skupnem javnem življenju Jugoslovancev.

Ves pretekli teden so se vršile priprave za dr. Mačkov obisk v Beogradu. Šefi beograjske opozicije so se vsak dan sestajali in sestavljali program bivanja dr. Mačka v prestolnici. Teh sestankov se je udeleževal tudi Mačkov zaupnik g. dr. Šutej, ki se je proti koncu tedna vrnil v Zagreb ter ga obvestil o dnevnem redu in o vsem ostalem, kar je v zvezi z beograjskim obiskom.

Konference so se vršile v stanovanjih prvakov beograjske opozicije in so trajale dva dni. Prvi sestanek je bil v stanovanju Ljube Davidovića, šefa demokratske stranke, nato so se sestali pri Miši Trifunoviću in Joci Jovanoviću.

Prvočno je bilo določeno tudi skupno zborovanje beograjske opozicije v Kragujevcu, ki se ga naj bi udeležil dr. Maček. Ta shod pa je bil odložen za kasneje, ker se predvideva, da se bo vršilo več opozicijskih zborov po vsej državi in se jih bo udeležil med drugimi tudi dr. Maček.

14. avgust

Glasilo dr. Mačka »Hrvatski dnevnik« poroča v torkovi številki, da je odrejeno potovanje v Beograd za 14. avgusta. Predsednik g. dr. Maček je odločil, da ga bodeta spremljala na potovanju v Beograd narodna poslanka inž. Avgust Košutić in dr. Juraj Šutej. Po sestanku z združeno opozicijo bo javnost obveščena o sklepih, ki zadevajo važna politična vprašanja!

Napadi Vl. Radića

Sin pok. St. Radića, Vladimir, dela politiko na svojo roko. S pomočjo nasprotnikov dr. Mač-

kovega vodstva b. HSS izdaja tednik »Narodni valc«, v katerem ostro napada okolico dr. Mačka in ne priznava posameznim članom vodstva pravice, da stoje na prvih mestih hrvatskega seljaškega pokreta.

Pri svojih napadih se skriva za politiko svojega očeta in očita sedanjim prvakom, da so je izdali, da se ne brigajo za interese kmetskega naroda, temveč za svoje lastne koristi. Govori o potrebi vračanja politike HSS na linijo Stjepana Radića itd.

Vladimir Radić je imel nedavno sestanek z nekaterimi beograjskimi politiki.

O čem ni razgovora?

Pretekli teden se je vozil predsednik vlade g. dr. Stojadinović ob obali hrvatskega Primorja in Dalmacije in obiskoval obrežna mesta in luke. Imel je sestanke s svojimi strankinimi pristaši. Na Sušaku je imel daljši volilni govor, v katerem je med drugim rekel, da med JRZ in dr. Mačkom ne more biti razgovora o sledečih vprašanjih:

- o dinastiji in monarhiji,
- o narodnem in državnem edinstvu ter
- o ukinitvi ustave v sedanjem času.

S tem je predsednik vlade naznačil osnovna načela stranke JRZ, na katerih je mogoče vzpostaviti sodelovanje pri predstojajočih volitvah v narodno skupščino z drugimi političnimi skupinami.

Predsednik vlade je dalje izjavil, da se bodo volitve vršile najkasneje v teku enega leta.

Mariborski »Večernik«

Tiskarsko podjetje »Jutro« je izdajalo v Mariboru dnevnik z imenom »Večernik Jutra«. S prodajo svojih deležev pri »Jutru« in Narodni tiskarni zadrugi »Napredni tisk«, je prevzel gospod Adolf Ribnikar mariborski »Večernik« v svojo last s prvim avgustom in ustanovil poseben konzorcij.

Slovenska združena opozicija

Beograjski listi poročajo, da so nekateri gospodje, ki so zapustili svoje nekdanje stranke, ustanovili takozvano slovensko združeno opozicijo. Zaenkrat so se zatekli pod ta naslov tile gospodje, prebežniki iz raznih bivših političnih strank, kakor poroča beograjska »Politika«: g. dr. Stanovnik, g. dr. Lončar Drago, g. dr. Kukovec Vekoslav in g. dr. Jelenc.

Peter Živković,

predsednik JNS, se je mudil nekaj časa v Soko Banji, odkoder je prirejal sestanke po bližnji okolici. Koncem preteklega tedna se je g. Živković vrnil v Beograd.

Napredna omladina

v konjiškem okraju je preteklo nedeljo ustanovila zopet dvojice novih občinskih organizacij. Na občinskih zborih sta poročala tov. nar. poslanec Ivan Prekoršek in Vekoslav Bučar.

Narodna skupščina

Upravni odbor narodne skupščine je imel v ponedeljek 1. avgusta sejo, na kateri je odobril skupščinske račune za preteklo tromesečje.

Kmetski dom v Zagrebu

Pred kratkim je prodala Prva hrvatska štedionica Državni hipotekarni banki zagrebško palačo »Seljački dom«, kjer je bil dolga leta sedež HSS in njenih institucij. Palačo je kupilo pred leti vodstvo HSS od znanega hrvatskega Industrijskega Prpića in se za kupno ceno zadolžilo pri

Prvi hrvatski štedionici. Tekom let se je pokazalo, da so dohodki palače daleč premajhni za odplačevanje letnih anuitet hipotekarnega posojila. Pokojni Stjepan Radić je pokrenil več akcij za sanacijo »Seljačkoga doma«, ki pa so ostale brez rešilnega uspeha. Dolg je stalno naraščal in zadnja leta ni bilo mogoče plačevati niti obresti več. Zato je stopil dr. Maček v pogajanja s Prvo hrvatsko štedionico in se končno dogovoril z njo, da je odstopila zadruzi »Hrvatski seljački dom« kot lastnici »Seljačkoga doma« manjšo hišo

na Maruličevem trgu. V novo poslopje, ki je bilo prepisano brez bremen na zadruzo »Hrvatski seljački dom« so se že preselile vse institucije HSS, ki so bile do sedaj pod streho »Seljačkoga doma«.

Vest je vsekakor neprijetno presenetila vse resnično kmetско čuteče in misleče kroge, ki si ne morejo misliti, da bi velika večina hrvatskega kmetškega naroda ne mogla biti lastnica niti ene same dostojne palače v mestu. Ali ni to senca za gospodarske sposobnosti vodstva?

Kaj se godi po svetu

Za svetovno politično javnost pomeni ta teden največje presenečenje, da pride lord Runciman posredovat v Prago v sporu med češko-slovaško vlado in sudetskimi Nemci.

Glasovi o tem so močno različni, nobeden pa ne pove nič jasnega.

Bivši francoski ministrski predsednik Leon Blum je med drugim podal tele misli:

»Ako naj pride do zadovoljive sprave, potem se mora angleški vpliv najmanj v enaki meri uveljaviti v Berlinu kakor v Pragi. Francija ne bi silila Češkoslovaške v koncesije, ki ne bi bile združljive z njeno državno edinstvo in suverenostjo ter zato v nasprotju s pravnimi interesi miru. Francija skratka ne želi, da bi pritisk prijateljskih držav rodil isti rezultat kakor kak nasilen nastop.

V tem okviru se je doslej vodila skupna francosko-angleška akcija in upati smem, da velja to tudi za novo angleško pobudo, za praško misijo lorda Runcimana. Francija se je tej pobudi pridružila, četudi ne brez pridržkov. Angleška vlada je želela, da bi lorda Runcimana spremljal v Prago kakor Francoz v enaki funkciji, francoska vlada pa tej želji ni bila naklonjena. Očividno se je bala, da ne bi skupna angleško-francoska delegacija imela značaja nekakšnega razsodišča, pred katerim bi se dr. Beneš in Henlein znašla na isti stopnji in katerega odločitve bi se morale sprejeti kot sodbe sodišča. Lord Runciman odhaja torej v Prago sam in njegova naloga je naloga oficioznega »svetovaleca« češkoslovaške vlade. Pri tem pa je treba ugotoviti, da si je češkoslovaška vlada s pristankom na Runcimanovo imenovanje otežkočila svoj položaj nasproti njegovim morebitnim nasvetom.

Tako je usoda Češkoslovaške in v marsikaterem pogledu tudi usoda Evrope izročena mnenju enega samega človeka. To sili k razmišljanju, vendar pa je treba pripomniti, da nima Francija proti osebnosti lorda Runcimana nikakih pomislekov. Odveč je strah, da bi ta preizkušeni demokrat mislil na to, da bi sudetkim Nemcem namesto demokratične enakopravnosti priznal predprave v državi po njihovi ideologiji in tako del češkoslovaških državljanov v republiki prepustil tuji oblasti. Francija nima torej nikakega razloga za domnevo, da bi angleška akcija prešla meje splošnega postopanja. Iz Runcimanove misije izvaja Francija samo dva zaključka: da je od Anglije prevzeto varuštvo nad Češkoslovaško dejansko poroštvo in da je s tem povečana verjetnost mirne odnosno zmanjšane nevarnosti nasilne rešitve.

Češkoslovaška vlada objavlja v svetovnem tisku, da je z veseljem sprejela vest, da je lord Runciman poslan v Prago kot opazovalec in posvetovalec. Vlada pozdravlja to misijo s tem večjim zadovoljstvom, ker smatra lorda Runcimana za neodvisno osebnost in pripadnika velsile, ki je že dvakrat pokazala svojo odločno voljo, da hoče sodelovati pri mirni ureditvi srednjeevropskih vprašanj.

V Španiji

vprašanje umika prostovoljcev še vedno ni prišlo preko debat. Republikanska vlada v posebni noli sporoča, da sprejema angleški načrt, vendar pa izraža svoje pridržke. Noli ima štiri poglavja. Prvo govori o umiku prostovoljcev, drugo

o pomorski kontroli, tretje o letalski kontroli, četrto pa ima splošne pripombe. Republikanska vlada sporoča, da sprejema angleški načrt in bo pri njegovem izvajanju tudi lojalno sodelovala, vendar pa opozarja, da predlaga angleški načrt, naj prostovoljci odidejo v koncentracijska taborišča, ki bodo blizu Palosa, Cartagene, Malage in Cadiza. Republikanska vlada se vprašuje, če obstoji kakšen dejanski odnos med temi taborišči in med številom prostovoljcev, ki naj zapuste Španijo. Valencijska vlada misli, da se na nasprotni strani bori 100.000 prostovoljcev, dočim se na njeni strani bori samo 10.000 prostovoljcev. Zato se republikanska vlada vprašuje, kako

Lord Runciman, ki pride v zagonetnem poslanstvu posredovat v sporu med praško vlado in sudetskimi Nemci.

se bo organiziral odhod po tem razmerju številk. Po njenem mnenju bi moralo zapustiti Španijo vsak dan 10.000 prostovoljcev, ki se bore na nacionalni strani, dočim bi na republikanski strani zapustilo Španijo dnevno 1000 prostovoljcev. Republikanska vlada upa, da bo tudi tajska legija vključena v določbe o umiku prostovoljcev iz Španije. Republikanska vlada še čudi, zakaj se ne omenja v načrtu odvoz tujega vojnega materiala, sicer pa misli, da so določbe o kontroli nezadostne.

Borbe seveda trajajo dalje. V zadnjih dneh so republikanci ujeli 4000 Francovih vojakov ter zaplenili velike količine vojnega materiala.

Havasov dopisnik je pregledal fronto ob Ebru in ugotovil, da Francova letala niso mogla preprečiti prehoda republikanskih čet na drugo stran reke, ker so porušene mostove naglo popravile. Dvanajst Francovih letal je ob 14.30 uri bombardiralo pristaniške naprave v Valenciji. Odvrgla so 115 bomb in zadela britansko ladjo »Calwin«. Več mornarjev je bilo ubitih. Podrobnosti še ni, vendar pa domnevajo, da je med ubitimi tudi danski opazovalec Moyel.

Japonsko-kitajska vojna

Japonska ofenziva, katere prva etapa se je zaključila z zavzetjem Kiukianga, in ki se je po tej prvi zmagi nadaljevala v dveh smereh, proti Nančangu na jugozapadu in proti Hankovu na severozapadu, je zaradi nenadnih velikih naličov na lepem zastala. Že dva dni lije po področju okrog Kiukianga kakor iz škafa. Vse ceste so pod vodo.

Medtem so Japonci iztisnili iz Kiukianga poslednje kitajske čete. V zadnjih dveh dneh so pokopali tudi vse mrtvece. Sežigali so jih po sto in sto na ogromnih grmadah. V Kiukiangu se je pojavila kolera. Tudi v japonskih taboriščih so morali odrediti izredne zdravstvene ukrepe proti tej epidemiji. Večje število japonskih vojakov je že obolelo in so jih morali prepeljati v poljske bolnice.

Kitajci so medtem pričeli z mrzlično naglico graditi nove utrdbe na fronti, ki je sedaj v smeri proti jugozapadu oddaljena od Kiukianga kakih 100 km.

Velika kitajska vojska v Honanu je davi pred zoro nenadno prešla v ofenzivo. Na več krajih so oddelki Kitajcev prekoračili Rumeno reko in že v zgodnjih jutranjih urah so s koncentričnim napadom v naskoku zavzeli skoraj vsa predmestja Kaifenga. Kitajska ofenziva vzdolž lunghajske proge je silno iznenadila vrhovno vodstvo japonske vojske. Japonska posadka v Kajfengu je precej šibka in bo podlegla silni kitajski premoči, ako ne bo pravočasno ojačena.

Ruska samozavest

Japonske oblasti so pred dnevi poslale iz Koreje na rusko stran dva parlamentarca z nalogom, da bi skušala doseči mirno ureditev spora, ki je nastal zaradi ruskega vdora v mandžursko mesto Hunčun. Sedaj sta se oba parlamentarca vrnila na mandžursko stran. Z njima je prišlo tudi več ruskih spremljevalcev. Izjavila sta, da nista dobila nikakega konkretnega odgovora na svoje predloge. Ruske vojaške oblasti so japonske predloge poslale v Moskvo in izjavile, da bo japonska vlada po diplomatski poti dobila odgovor na te svoje predloge.

To je seveda precej drugače kakor bi si Japonci želeli.

Ponorela družba

V današnjem času smo vajeni marsičesar, kar pa poročajo iz Avstralije, presega že vse meje.

V avstralskem mestu Wintonu priredijo v korist sirotišnice svojevrstno loterijo, katere glavni dobiček je 20letna lepota iz poštene družine kot nevesta. Srečko si lahko kupijo samo mladi, samski moški. Najmanjša cena za srečko je 20 funtov šterlingov, a radodarnost ne postavlja drugače nobene meje. Prireditveni odbor se je obvezal, da bo plačal vse stroške za poroko in da bo mlademu paru opremil lepo stanovanje. Seveda si je že mnogo mladih moških nabavilo srečke in radi bi vedeli kaj natančnejšega o nevesti, toda prireditelji jim sporočajo samo to, da se je kot glavni dobiček za to dobrodelno prireditev ponudila lepa, plavalasa in poštena mladenka iz zelo dobre družine.

Tako poniževanje človeškega dostojanstva je mogoče samo v družbi, ki se iz vsega na svetu norčuje. Potem pa se še kdo čudi, če se ljudske množice upirajo proti položaju takih »boljših« krogov.

Strašna letalska nesreča

Na vojaškem vežbališču v St. Ani, 20 km daleč od Bogote v ameriški državi Kolumbiji, se je pripetila strašna letalska nesreča, pri kateri je bilo ubitih 45 ljudi, 80 do 100 oseb pa ranjenih. Med vojaško parado se je vojaško letalo zalelo v predsednikovo tribuno, nato pa treščilo na tla med ljudi, ki so gledali parado. Letalo se je nato še vnelo in v nekaj trenutkih zgorelo. Trupla ponesrečenecv so tako zoglenela, da jih ni bilo mogoče spoznati. Nesreča se je pripetila pred očmi predsednika republike Lopeza, ki mu 27. avgusta poteče poslovna doba, njegovega naslednika Santosa in pred mnogimi tujimi diplomati.

Mladina na vasi

Misli ob kmetiskem prazniku

Šmartno ob Savi

Spoštovani g. urednik! Še nikdar se nisem oglasila v nobenem časopisu, kljub temu, da se dobro zavedam, da je nujno potrebno, da tudi me kmetске žene damo svoj glas od sebe. Čeprav ne čutim in nimam pravega daru za pisanje o sebi, sem se vendar odločila, napisati te tele vrstice in Vas prosim, da jih priobčite v Vašem cenj. listu. Stvar, o kateri hočem govoriti, je sledeča:

Pri nas se je 17. julija vršil velik tabor kmetске mladine, ki je bil združen s kmetским zborovanjem. Na zborovanju so govorili sami kmetски ljudje, kar je zelo razveseljiv pojav. Zlasti se mi je pa dopadlo, da se je oglasilo tudi kmetsko dekle. Govorili so vsi res odkrito pošteno in neustrašeno. Tako je prav. Kmetски človek naj sam pove, kaj ga teži in kje se mu godi krivica in kje je njegova rešitev. V svojih govorih so slikali naše življenje tako, kakršno je; brez vsakih olupšav, kakršnih smo bili vajeni slišati do sedaj iz ust raznih »kmetских prijateljev«, kateri so prihajali s hinavskim srcem in v rokavicah ter frakih med nas, sejoč vselej med nami prepir. Takih smo se sedaj mi naveličali in že vemo, kaj nam je storiti. Ti fantje in dekleta pa so govorili o vaški skupnosti, o potrebi kmetске izobrazbe, nadalje o kmetских organizacijah, zlasti pa o pomenu društev kmetских fantov in deklet. Nič brezverskega ali protiverskega ni bilo v njihovih mislih, čeprav so nam nekateri že nešteto krat skušali očrniti te fante in dekleta, ki delujejo in se izobražujejo v svojih društvih kmetских fantov in deklet, za brezverce, društva sama pa za protiverska gnezda. Vidim, da ni v tem prav ničesar resničnega in da se v teh društvih ni še noben

fant in dekle ne moralno niti versko pokvaril. Zato se mi zdi zelo čuden in nerazumljiv nastop tukajšnjega posestnika g. Antona Bolta, ki ga je imel indirektno proti kmetским fantom in dekletom ob priliki materinske proslave. Svaril je nas kmetске matere, naj ne pustimo svojih sinov in hčera v ta društva, češ da bodo postali pravi brezverci. Ne, pa ni tako. Sedaj sem šele prav spoznala, zakaj je bila vsa ta pridiga. Vse bi povedala, če bi bilo danes vse to resnica, kar pravijo nekateri, da je res. Čemu neki takile, ki se smatrajo za propagatorje vzornih misli, netijo med mladino sovraštvo in prepir. Naj se zavemo o pravem času, da potrebuje kmetски stan enotnega in složnega nastopa, če ne, se bo povrnil v tisto davnino, katere smo sili, če samo slišimo o nji. Torej naj izgine iz vasi vsak klerikalizem in liberalizem. Me žene smo se tega naveličale in bomo že vedele, kako moramo vzgajati svoje potomce. Tako, da bodo kmetsko vzgojeni.

In še tak primer naj opišem. Na kosanju pred cerkvijo je bilo nalepljeno vabilo za na ta »Tabor«, pa ga je v nedeljo 17. julija strgal raz kostanja domačin gospod Jože Dimnik. Opravičil je svoje »moško dejanje« z izgovorom, da se mora za namestitev plakatov na kosanj prositi ključarja za dovoljenje. Jaz mislim, če je kosanj soseskina lastnina, torej last vseh vaščanov, ni zato potrebno vlagati nobenih prošenj pri ključarjih.

Naj rajši izgine ta zagrizenost in mogočnost posameznikov. Kmetška mladina pa naj gre to svojo pot naprej ravno, ne na levo in ne na desno, temveč v res pravo slovensko vaško skupnost. Kar pa ni zdravega, bo zamirilo samo od sebe.

—jez—kal.—

hudoobnim dejanjem šest- in veččlanske družine v bedo in pomanjkanje, tudi smrtna kazen ne bi bila preveč. Tako pravimo mi kmetски ljudje. Merodajni faktorji naj pa upoštevajo, da »ljudski glas je božji glas«.

Obenem pozivamo tudi zavarovalnico, da bo škodo poravnala res na pravičen način. Tu gre za obstoj družine in se vsled tega ne sme gledati samo na »kšeftarske« dobičke.

Vaščani

Koliko je mer?

Na zadnjem sestanku mladinskega odseka pri nas v Šmartnem ob Paki je naročil gospod, da smejo imeti dekleta, ki so članice katoliške akcije, širše poznanstvo in prijateljstvo samo s fanti iz vrst katoliške akcije.

Nam se zdi to delni celibat, kar tudi v resnici je. Vzrok tega celibata pa se je kaj kmalu pokazal. Dosti deklet se namreč družijo z izrazito naprednimi fanti. Zato se nekateri boje, da bi se ta dekleta ne navzela naprednega duha, ker bi se jim zdel stvarnejši in boljši.

Če iz takih poznanstev nastanejo politično »mešani« zakoni, bi se lahko pripetilo, da bi se potomci navzeli očetovega mišljenja in gledanja na življenje. Taka mladina bi pa potlej ne bila nič kaj pripravna za neke namene, da morda celo čisto izgubljena zanje.

Ob teh mislih seveda razumemo bojazen nekaterih gospodov. Dekleta se seveda nanjo ne bodo mogla ozirati; kajti ljubezen je sila, ki je ni mogoče krotiti niti s celibatsko zasukanimi priporočili.

Dvojno merilo

Ko premišljam to in ono iz prav vsakdanjih dni, katere preživljamo mi slovenski kmetje, mi med drugim pride na misel, koliko gorja in zaprek smo morali premostiti kmetски fantje in dekleta, včlanjeni v društvo kmetских fantov in deklet.

Tovariši in tovarišice, ali se še spominjate koliko sto in sto napadov smo bili že deležni z gotove strani. Tem ljudem nikakor ne gre v račun, da se slovenski kmetски fantje in dekleta izneverjajo njihovem varstvu in vodstvu. Nekdaj tako »ponižna« in »krotka« kmečka mladina je na mah z ustanovitvijo svoje lastne kmetске organizacije postala borbena, neupogljiva, zavedajoč se svojega pomena. Ona ne mara biti več »vodena« od vsakega pritepenca, ki se prikaže na vasi. Ona boče biti svobodna v delu za dvig in blagostanje slovenske vasi. Nikdar in nikoli več hlapec in suženj na svoji zemlji, katero obdelava v potu svojega obraza.

Zgoraj omenjenim ljudem so zlasti naši, nam tako sveti kmetски prazniki stokratni živ trn v peti. Na žalost in kar je vsega obžalovanja vredno, se najdejo med temi ljudmi še celo nekateri na vidnih mestih, ki jim je bolj pri srečevanju in sramotnje poštenih kmetских fantov in deklet. Hvala Bogu, da že tudi teh ni mnogo med poštenimi slovenskimi ljudmi. Saj tudi mednje prihaja spoznanje, da je kmetška mladina na pravi poti.

Mlatič

Kmetje - kaj pravite?

Janezu Brodarju, ki redi na debelo merjasce v Hrastju pri Kranju, izdaja gospoda s Kopitarjeve ulice nekega oskubljenega »orača«, v katerem ga prikazuje na videz kot nekega predstavnika opeharjenih kmetov.

Janez Brodar, ves ponosen, da ga gospoda kot bivšega in »mogoč« tudi bodočega kandidata šteje za svojega podložnika, pravi v oskubljenem »oračku« tole:

»Na svetih brezjanskih tleh bomo napravili veliko zaobljubo: vse svoje delo za kmečki stan bomo slovesno postavili pod varstvo Marije Pomagaj na Brezjah, ki je vsem slovenskim srcem od severnih do južnih, vzhodnih in zapadnih

Vaška slavnost v Trnovljah

Preteklo nedeljo 31. julija t. l. je priredilo Društvo kmetских fantov in deklet v Trnovljah pri Celju lepo vaško slavnost s tekmo žanjic. Pred gostilno Kramar je bila postavljena lepa tribuna, raz katere je pozdravil zastopnika organizacije in zbrane goste od blizu in daleč predsednik domačega društva tov. Evgen Glešič. Nato je podelil besedo podpredsedniku celjskega pododbora tov. Jožepu, ki je predvsem poudarjal važnost kmetskega dela za obstoj človeštva in vsakega naroda. Za njim je govoril odbornik Zveze tov. Nemec, poudarjajoč, da je samo v kmetски zavesti in ponosu bodočnost slovenskega kmeta. Za njim je govoril predsednik Zveze tov. Kronovšek, ki je pozval kmetsko mladino, kakor tudi može in žene na skupno sodelovanje v prosep slovenske vasi in poudaril, da moramo pri našem delu poznati samo eno, lastno kmetško smer in organizacijo. Govorom je sledilo živahno odobravanje.

Po zborovanju je krenila povorka s praporom in godbo na pihala na čelu na bližnjo njivo, kjer se je vršila tekma žanjic. Dekleta so pokazale svojo zmožnost in izurjenost in istočasno dale priznanje kmetškemu delu. Velika množica starih in mladih je z napetim zanimanjem in zadovoljstvom sledila tekmi. V bodoče bo imelo naše Društvo kmetских fantov in deklet še večjo možnost delovanja, ker so spoznali vsi, da je kmetška mladina na pravi poti in ji bodo tudi vsi pomagali pri njenem delu za bodočnost slovenske vasi.

Vel. Lipljene

Društvo kmetских fantov in deklet Vel. Lipljene je priredilo v nedeljo 17. julija kmetски praznik, združen s tekmo žanjic. V zgodnjih popoldanskih urah so se pričeli zgrinjati kmetски fantje in dekleta pa tudi ostali vaščani k mani-

festacijski povorki. Za Turjakom se je temnilo nebo in že se je čulo oddaljeno grmenje. Ali vse to ni motilo mlade kmetске vojske pri svojem pohodu. Povorko so otvorili kmetски konjeniki z državno zastavo na čelu. Za njimi je korakala godba na pihala iz Sv. Jurija pri Grosupljem, ki je vztrajno igrala koračnice. Nato pa je šla dolga vrsta koscev, žanjic in ostalih skupin. Ko je prispela povorka na tekmovališče, je pozdravil navzoče predsednik domačega društva tov. Franc Kraljič, za Zvezo kmetских fantov in deklet pa tov. Jože Danev. Pričela se je tekma, ki pa so jo ob koncu prekinile nastopajoče kaplje dežja. Prvo nagrado si je priporila tov. Ela Severjeva iz Vel. Lipljen, ostale žanjice pa so dobile primerna darila. Po tekmi se je razvila prav prijetna kmetška zabava pri tov. Kaduncu.

Dopisi

Jarše ob Savi

V petek 26. julija ponoči je nastal v naši vasi požar. O pol 12. uri ponoči je pričel goreti kozolec posestnice Smrajc Ivane. Kozolec je bil poln pšenice, ječmena in rži, tako da je posestnica občutno prizadeta in trpi veliko škodo; saj je ob kruh šestčlanska družina in uničena je tudi slama, ki bi služila za krmo živini.

Ogenj je bil očitno podtaknjen. Požiga je osumljen že večkrat kaznovani vaški zlobnež in velik prijatelj tuje lastnine Ivan Novak, katerega so orožniki že aretirali. Če je on res pravi storilec, zahtevamo zanj zelo strogo kazen. Med vaščani je nastalo silno razburjenje, ker je to že drugi primer, da je v neposredni bližini pogorel kozolec poln žita. Apeliramo vsi vaščani, od prvega do zadnjega, na merodajne činitelje, da napravijo enkrat temu konec. Za take nepoboljšljive grešnike, ki spravijo z enim samim

mej, kjer se še govori naš jezik, enako draga. Pod njenim varnim pokroviteljstvom se bomo borili za svoje pravice — zato se nič ne bojimo, da bi jih ne dosegli! Viden zunanji znak te naše zaobljube in prisege bo naša prelepa zastava, ki bo blagoslovljena ta dan. Kadar koli in kjer koli se bo pokazala, bo govorila o globoki vernosti kmečkega stanu. Pod to zastavo bomo največjo svetlinjo slovenskih kmečkih hiš — našo vero — branili z istim pogumom, kakor borili se za boljše razmere na kmetih. Sedmi avgust bo praznik kmečke vernosti.

Kdo bi na ta velik praznik mogel ostati doma, če količkaj more na pot? Bog je videl iz visokih nebes, kako se slovensko kmečko ljudstvo pripravlja, da počasti Njegovo Mater, pa je vnaprej poslal svoj blagoslov na naša polja, sadne vrtove, vinograde (za Medjimurje, Podravino, okraje okrog Bizeljskega in Sv. Križa pri Kostanjevici to ne velja). To vidimo in vemo. Vidimo tudi, da težko zbrani dinarji za pot na Brezje ne bodo zavrženi. Bog, ki daje, da zemlja rodi, jih bo obilno povrnil. Kdor le more, se bo za 7. avgust vzdignil na pot: pri Mariji na Brezjah bo, če se ne motimo, med — svojimi.

Škarje in platno imate v rokah

Generalno glasilo »Katoliškega tiskovnega društva«, ki predstavlja v smislu »načel« akcije za žensko volilno pravico »slovenski narod«, pravi ko piše o dekliškem taboru nekje na Gorenjskem »da slovenska dekleta vedo, da niso samo za okras ljudskim množicam in za pozivitev sprevodov, ampak da imajo svoje mesto tudi v konkretni človeški družbi, v državi, so pokazale tekom vsega tabora.«

V Mariboru, kjer izdajajo generalno glasilo za fabriške delavce, pa pravijo k temu dvoumenemu nestvoru tole: »Kolikor mi vemo, žene nimajo v konkretni človeški družbi nikjer »konkretnih« besede. Mi smo mnjenja, da bi žene lahko to bile, toda imeti morajo enakopravnost, predvsem volilno pravico. Materinstvo samo, če žena ne živi praktično v javnem življenju, je mnogo premalo za konkretnost v življenju, ker bi bila v tem primeru samo stroj, ki ga upravljajo drugi, dovolj brihtni ljudje.«

Jaz kot neinteresiran vaški mlatič, ki imam zlasti mlada in lepa dekleta rad, še bolj ko vi, pa pravim: škarje in platno je v vaših rokah, gospodje srajčniki — naredite tako, da bo za dekleta kar se tiče volilne pravice, pa tudi kar se tiče pranja pos... plenice in plačila alimentacij vsestransko prav!

Novo cene porcijam

Te dni je izšla uredba, tičoč se hotelirjev, restavratirjev, ražnjičarjev, čevapčičarjev in, se razume, naših podeželskih krčmarjev. Uredba odreja do pičice natančno, po kakšni ceni naj bodo za naprej porcije, recimo na primer »slovenske nacionalne jedi« kislega zelja, v oblicah krompirja in drugih nenapisanih želodčnih in črevesnih dobrot. Vzemimo na primer: če bo stala porcija »slovenske nacionalne jedi« v prvo razrednem hotelu 3 din, bo stala v drugorazrednem 2 din. Če pa bodo hoteli in birtje tudi tretjega razreda, potem bo v teh »slovenska nacionalna jed« kakor: kislo zelje in v oblicah krompir gotovo samo po 1 dinar porcija.

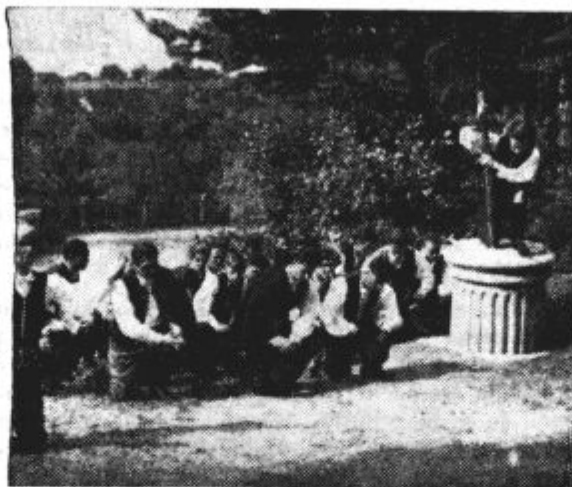
Jaz pravim, — ki to jed najbolj ljubim — da bo čimdalje bolj lušno.

Bvalo se je

»Ta kleveta je najgrša žalitev samozvestnih naših staršev, ki so si celo leto od ust pritrgovali, da so mogli sinu ali hčeri kupiti kroj za Ljubljano, to je žalitev naše mladine, ki je tako težko prislužene prejemke shranjevala iz istega idealizma. To je zaplotno lajanje strahopetcev na slovensko ljudstvo in njegovo zavednost. Naše ljudstvo je toliko trdno in toliko značajno, da se plačevati ne da. To ljudstvo za tuj denar in tuje ideje ne manifestira.«

Pazite na zdravje!

Na sprehodih lahko pogosto opazujemo odrasle in otroke, da žvečijo travne bilke, cvetlice ali druge rastlinske dele. Ljudje, ki to delajo, se ne zavedajo, kako velika nevarnost jim preti. Če te rastline niso baš strupene, pa je nevaren prah, ki se jih vedno drži. Delci prahu se zmešajo s slino in dajejo ugodno redivo nevarnim glivicam. Iz tega razloga bi bilo treba posebno otrokom prepovedati, da bi jemali bilke, liste ali cvetje v usta. Če pa so nabirali rastline, si morajo doma najprej dobro umiti roke, preden sežejo po kruhu in drugih jedeh.

Prizor iz priljubljene narodne igre »Miklova Zala«, ki so jo na prostem z velikim uspehom vprizorili vrli ruški Sokoli. Dan je za Ruše in okolico pomenil lep praznik, ki bo mnogo pripomogel k utrditvi narodne odpornosti na našem severu.

To in ono

■ Pri dosedanjih nemirih v Palestini je bilo lani in letos ubitih 64 Angležev, 135 Židov in 386 Arabcev.

■ Živinska kuga v Nemčiji se še vedno širi. Po zadnjem izkazu se je število občin, v katerih je živinska kuga razsajala, povečalo od 12.124 na 14.155.

■ Po uradnem poročilu je bilo v 53 zadnjih letalskih napadih ubitih v Barceloni 2118 ljudi. Med ubitimi je okoli 1000 otrok in 500 žen.

■ Konec plemstva. Te dni je bil v Berlinu izdan odlok, s katerim so ukinjeni vsi privilegiji (prednostne pravice) bivšega avstrijskega plemstva. Po tem odloku bo imela odslej tudi habsburško-lotarijska rodbina položaj običajnih nemških državljanov. Kakor zatrjujejo poučeni politični krogi, bo ta odlok v kratkem razširjen na vso Nemčijo.

■ Tragedija blazne žene. V rumunski občini Independența pri Galacu je neka 38letna ženska, ki je trpela na pelagri, v navalu blaznosti umorila z majhno sekiro svoje tri otročičke, nato jih je pa obesila na tri drevesa na dvorišču z glavami navzdol. Po tem zločinu je odšla v hlev, zaklala kravo in prašiča, na koncu pa se še sama obesila na kljuko v hišni veži.

■ Nova vojna letala je dobila te dni Francija. Njih delovalno območje je izredno veliko, brzina pa dosega po 550 km na uro. Ta letala so se že preizkusila in so sodelovala že pri manifestacijah ob obisku angleškega kralja v Parizu.

■ V Indiji divja kolera. Po poročilih iz Alahabada v Indiji tamkaj že tri mesece divja kolera, ki je pokosila doslej nad 30.000 ljudi. Vsi ukrepi za pobijanje te hude bolezni so ostali doslej brezuspešni.

■ Praznik ameriške neodvisnosti, ki so ga te dni obhajali v New Yorku, je zahteval kaj žalostno žetev. Tega dne so namreč imeli v New Yorku 300 prometnih nesreč s smrtnim koncem. 150 oseb so povozili avtomobili.

Domači dogodki

× Nad letošnjimi prireditvami mariborskega tedna in jubilejno razstavo ter narodnim taborom ob 20letnici Jugoslavije je prevzel pokroviteljstvo Nj. Vel. kralj Peter II.

× V Zgornjem Radvanju je pogorela stanovanjska baraka Milke Planinčeve, ki ima zaradi tega okrog 5000 din škode. Ogenj je bil baje podtaknjen in so orožniki neko sumljivo osebo že prijeli.

× V bližini Sv. Trojice v Sl. goricah je lovski čuvaj v enem samem dnevu ulovil kar 9 pižmov, kar dovolj priča, kako so se po naših krajih že razmnožile te škodljivke.

× Na Leskovcu pri Pragerskem je strela udarila v gospodarsko poslopje posestnika Karla Sorčaka in povzročila požar. Poslopje je pogorelo, živino so rešili, pri gašenju pa se je nevarno ponesrečil tudi gospodar.

× Na državni cesti v Stranicaeh je našel 18 letni Jože Esih iz Zaborka pri Konjicah dinamitno patrono in je z njo tako neprevidno ravnal, da mu je v roki eksplodirala in ga precej razmesarila.

TISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

**ISKARNA
MERKUR**

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23

TELEFON ŠTEV. 25-52

× Pri Sv. Benediktu v Slov. goricah je bilo sršenovo gnezdo na skednju domačemu pastirju, 11letnemu Francu Pavliču že dolgo odveč. V času, ko gospodarjevih ni bilo doma, si je pripravi smolnato baklo, da bi izžgal gnezdo, po nesreči pa mu je bakla padla na tla ter je ogenj zajel na skednju spravljeno seno, nakar se je razširil na gospodarsko poslopje in pozneje na hišo. Prestrašeni pastirček je sicer skušal ogenj pogasiti, vendar pa se mu to ni posrečilo. Posesnik Kmeh je prišel ob vse svoje imetje ter cenijo škodo na 80.000 din, ki pa je le delno krita z zavarovalnino. Pastirček je v strahu pred kaznijo neznano kam izginil.

× V Karmenu na Pelješcu rastejo največje in najstarejše ciprese, kar jih premore vsa Dalmacija. Domnevajo, da so jih zasadili že v 11. stoletju, ko je bila tam postavljena grško-pravoslavna cerkev, ki je postala leta 1364. katoliška. Na eni od teh orjaških cipres si je pred 200 leti uredil svoje bivališče in skrivališče hajduk Šišević, ki je strahoval ves polotok. Ponoči je ropal, podnevi pa je spal na visoki cipresi. Njegovo skrivališče so odkrili šele po njegovi smrti, ker so o njem pripovedovali nekdanji razbojnikovi pajdaši.

× Kongres hrvatskih obrtnikov, ki ga je sklicalo obrtniško združenje v Beogradu in ki bi moral biti v Vinkovcih, je odpovedan. Obrtniške zbornice v Zagrebu, Osijeku in Splitu so namreč pozvale obrtniška združenja, da se tega kongresa ne udeležijo. Zbornice so nastopile proti sklicateljem kongresa, ker so preostro napadli vse obrtniške zbornice v državi.

× Novi orožniški postaji na Pohorju. Poveljstvo mariborske orožniške čete je ugodilo dolgoletni želji izletnikov in pohorskega prebivalstva ter uredilo dve novi orožniški postaji na Pohorju, in sicer pri Sv. Martinu in pri Sv. Bolfenku na Pohorju. Obe postaji, ki sta pričeli poslovati z današnjim dnem, bosta ekspozituri mariborske orožniške čete in bosta močno zasedeni.

× **Jugoslovansko pogozdovanje.** Jugoslavija ima mnogo gozdov, na drugi strani pa tudi mnogo goličav, ki jih bo treba čimprej pogozditi, ker izsekamo vsako leto mnogo lesa, in bi tako površina goličav stalno naraščala. Od leta 1930. do letos je bilo zasajenih v vsej državi 75.000.000 mladih drevesc. Stanje gozdov je najpovoljnejše v dravski banovini, nikjer drugod se v naši državi po privatni iniciativi ne pogozdi toliko goličav, kakor v Sloveniji. Lani je bilo v Sloveniji zasajenih 320.000 drevesc. To delo je opravilo 22.308 učencev in 581 učiteljev. Na drugem mestu je savska banovina, kjer je bilo lani zasajenih 210.000 drevesc.

× **»Zalina rana«** se imenuje že dolgo napovedana knjiga izpod peresa pisatelja Ivana Albrehta. Delo na svojski način obravnava vprašanje Slovencev v domovini Miklove Zale. — Knjigo, ki obsega okrog 230 strani, izda založba »Slovenska knjiga« v Kamniku, ki tudi daje vsa pojasnila.

× **V Mariboru** je v Ehrlichovi tekstilni tovarni izbruhnil požar v glavnem objektu, kjer predelujejo bombaževino. Požar je že v prvih urah povzročil več milijonov škode, ker je bilo v tovarni nad 100 vagonov bombaževine.

× **Uvez avtomobilov** v našo državo je letos močno narasel. Medtem ko smo leta 1935. uvozili vsega skupaj 546 avtomobilov, smo jih lani že 1581, a letos doslej 2443. Največ smo jih uvažali iz Nemčije, potlej pa zapored iz Italije, Zedinjenih držav, Češkoslovaške, Francije, Avstrije in Belgije.

× **Zvezi slovenskih zadrug v Ljubljani** je odebrena zaščita. Na lani vloženo prošnjo je ministrski svet s svojim odlokom od 19. maja odobril na predlog kmetijskega ministrstva in na osnovi uredbe o zaščiti kmetijskih zadrug in njihovih zvez zaščito Zvezi slovenskih zadrug v Ljubljani (odlog plačil za 6 let, od 19. maja t. l. dalje, za obveznosti nastale do 27. avgusta 1937; obrestna mera za stare vloge 2%).

× **V Ajalskem rudniku pri Pristini** je eksplozija mine zahtevala dve smrtni žrtvi, tretji rudar pa bo ostal trajno poškodovan, če se bo posrečilo ohraniti mu življenje. Oba mrtva rudarja in tudi težko ranjeni so bili še mladi in neizkušeni ljudje iz okoliških arnavtskih vasi.

× **V Sirju nad Zidanim mostom** se je pri posestniku Francu Zajcu te dni oglašil neznanec in je prosil podpore. Posestnik mu je postregel in z njim pokramljal, neznanec pa je rekel, da zna delati denar. Za vzorec je šel Zajc k sosedu po dva 500dinarska bankovca. Tujec je nekaj risal, nato pa papir in bankovca v spremstvu Zajca odnesel v stiskalnico za sadije v »druke«. Ponoči je šel Zajc iz radovednosti pogledat, kaj je s tiskom, in je prestrašen ugotovil, da bankovcev ni več. Ker Zajca ni bilo domov, so ga šli domači iskat in so ga v smeri proti Zidanemu mostu našli mrtvega tam, kjer vodi pot v gozd. Imel je na vratu pet vbodljajev z nožem. Očividno je bil dohitel neznanca in zahteval od njega denar, nakar ga je neznanec umoril.

× **V Podpeci** je službujoči graničar zasačil žensko, ki je nameravala skrivaj preko meje. Graničar je dekle odpeljal proti poveljstvu svoje edinice, pa ga je spotoma napadel 43letni rudar Franc B., ki je skušal graničarju odvzeti puško in odpeljati dekle. Nastal je dejanski spopad, ki se je končal s tem, da je graničar rudarja ukrotil. Zadeva pride seveda pred sodišče in bo imela za rudarja in dekle neprijetne posledice.

× **V Šoštanju** se je vrgla pod vlak komaj 23letna služkinja Tinka Kumrova. Lokomotiva jo je tako zmevarila, da je nesrečna mladenka na kraju obupnega dejanja v nekaj minutah izdihnila. Kaj jo je gnalo v tako smrt, je ostalo skrivnost.

× **V Mariboru** so se primerile na en sam dan tri smrtne nesreče. V betnavskem ribniku je utonil 10letni učenec četrtega razreda ljudske šole Polde Mlinarič. Njegovo 9letno sestro so še rešili. — V zadnjem izmed Treh ribnikov je utonil 44letni delavec Anton Merc iz Spodnje Dobrave pri Hočah. — V Mariborski koči je ta dan okrog pol-

dneva električni tok iz nezavarovane svetilke ubil 15letno dijakinjo Marijo Sajovic iz Konjice, hčerko tamošnjega postajenačelnika.

× **Zableda strasti.** Orožniki so državnemu tožilstvu v Mariboru prijavili nekega 29letnega Izidorja Š., ker je baže oskrnil svojo 13letno dekle.

× **V Kamniku** je umrl zaslužni koroški rodoljub nadučitelj Lovro Horvat, ki je pred vojno okusil zaradi svojega nacionalnega dela vse težave preganjanja slovenskega učitelja. Tudi za časa bojev za Koroško je pokojnik pretrpel težke udarce usode, a je vedno zvesto stal na svojem mestu. Čast njegovemu spominu!

× **Rudarji v premogokopu d. d. Montanike** v Majevidci so ustavili delo, ker ni podjetje izplačalo delavcem dolžnih mezd. Skupno stavka 500 delavcev.

Sv. Pavel pri Preboldu

Naše Društvo kmetijskih fantov in deklet ne priredi tombole dne 7. avgusta, ampak dne 28. avgusta.

Kje se bo tombola vršila, bomo pravočasno poročali.

Spominske svečanosti

Dne 8. avgusta poteče deset let od tragične smrti jugoslovanskega kmetijskega voditelja Stjepana Radića. Ob tej priliki se bodo vršile po vsej Hrvaški velike spominske svečanosti.

KMETSKA POSOJILNICA

Ljubljanske okolice, reg. zadr. z neom. zavezo

V LJUBLJANI, Tyrševa c. 18

NOVE VLOGE

vsak čas razpoložljive obrestuje po 4%
vloge proti odpovedi po 5%

Za vse vloge nudi popolno varnost

Otvorja tekoče račune in izvršuje vse denarne posle

Neznani svet

(Dalje.)

Kljub skromnim potrebam prebivalstva domača proizvodnja ne more kriti potreb. Volne, mleka in presnega masla je v izobilju. Glavni predmet izvoza je volna. Mleko in maslo porabi prebivalstvo za lastno prehrano. Presežek masla uporabljajo za izdelavo sveč in svetilno olje, ki ga rabijo že brez ozira na domačo potrošnjo silno mnogo zaradi velikega števila templjev, svetilšč in samostanov. Pridelek žita, ječmena in pšenice, pa povrtnine, graha in fižola, komaj zadostuje za domače potrebe. Strojne industrije sploh ni. Ročna obrt je omejena na izdelovanje volnenih tkanin, lesenih sodov, preprog, papirja, lesorezov, na izdelovanje Budovih kipov in raznih malih izdelkov s področja umetne obrti. Važen položaj zavzema strojarstvo in krznarstvo. Vse druge potrebe izdelanega blaga za luksuz in vsakdanjo uporabo je treba kriti z uvozom iz Indije in Kitajske.

Trgovina z Indijo se v glavnem razvija v dveh smereh: 1. iz Kalkute v Kalimpong, odtod pa čez himalajski prelaz Delep La skozi Jatung in Gjan-ce v Laso; 2. iz Kalkute v Gantok, nato pa čez Natu-La v dolino Cumbi in dalje proti Čigencen ali Lasi. Iz Indije uvažajo v glavnem volnene tkanine, svilo, pokrivala, dragocenosti in nakit, toaletne potrebščine, municijo in podobno. Izvažajo pa tja volno, kozuhovino, kože, bivolske repe, mošus, boraks in sol.

Trgovina s Kitajsko, zlasti z zapadnimi pokrajinama Jinanom in Sečunanom se razvija iz

Tašienlua proti severu čez Litang, Cando in dalje skozi Gjamde v Laso. Najvažnejši uvozni predmet je kitajski čaj, ki ga v Tibetu bolj cenijo od indijskega. Na trg ga spravljajo stisnjene v hlebe, težke približno po 2 kg. Te hlebe stiskajo iz listja manjvrednega čaja in čajnih odpadkov in s primesjo nekega opojnega listja. Iz tega vare Tibetanci svojo narodno pijačo, ki ji dodajajo precej masla in jo imenujejo »masleni čaj«. Tega povzijejo izredno mnogo. Tibetanci dnevno popije kakih 30 do 50 skodelic tega redilnega čaja. Čaj pa je hkratu v notranji medsebojni izmenjavi blaga — podobno kakor v Mongoliji — najbolj priljubljeno plačilno sredstvo. Poleg tega iz Kitajske uvažajo svilene in volnene tkanine, dišave, sojin ekstrakt, vino, cigarete, porcelan in cerkevne potrebščine. Izvažajo pa tja isto ko v Indijo, razen tega pa še drago kamenje, koralne in medicinske potrebščine, zdravilna zelišča in verske knjige.

Trgovina z inozemstvom se razvija tako, da prenašajo blago s pomočjo tovornih živali, ponjčev, mežgov, bivolov in oslov. Železnice in drugih sodobnih prometnih sredstev ni, zaradi neugodne oblike tal jih tudi v bodoče ni pričakovati v večjem obsegu.

V kolikor se trgovina ne opravlja samo z zamenjavo blaga, je najbolj priljubljen denar indijska rupija. Krožijo sicer tudi sečunanski poldolarji, toda imajo v korist rupije razmerje kakor 3 proti 1, to se pravi, da je za eno rupijo plačati tri poldolarje, čeprav sta obe denarni enoti enako veliki in po kovinski vsebini enako vredni.

Poleg tega je v obtoku mal srebrn tibe-

tanski denar in drobiž, ki se pa ne more prav uveljaviti. V prav malih količinah je na denarnem trgu tudi nekaj tibetanskega papirnatega denarja. V notranjem prometu denar v Tibetu sploh ne igra take vloge kakor drugod po svetu. Država sprejema od državljanov za plačilo davkov itd. denar in delo. Tudi zasebno gospodarstvo priznava plačilo v obliki dela ali blaga. Zakupnina ali odškodnina za pašo se računa v delovnih dneh, v množini masla ali glavah živine. Sprejemajo pa tudi plačilo v drugi obliki: kože, kozuhovino itd. Zato je letna bilanca državnih dohodkov, izražena v denarju, silno majhna in po angleški cenniti znaša komaj naših 20 milijonov dinarjev. Glavni dohodek je davek na zemljo in živino. Uvozne in izvozne dajatve (carine in trošarine) niso stalno določene in se plačujejo po premoženjskih razmerah uvoznika ali izvoznika. Povprečno znašajo 10%, v raznih primerih in okoliščinah pa se lahko tudi zvišajo.

V svojem patriarhalnem razvoju so Tibetanci ostali miren, zdrav in spoštljiv narod. Življenje se pri njih razvija v lepo umerjenih oblikah, brez preglasnega govorjenja. Podložni hodi z gospodarjem vstrice, vendar s sklonjeno glavo in povešenimi očmi. Če nižji uradnik na konju sreča višjega od sebe, razjaha, se umakne s poti in stoji tako z iztegnjenim jezikom in z obrazom obrnjenim proti poti. Obiska ali sestanka si ni mogoče niti misliti, da si ne bi pri tem ljudje poklanjali svilenih rutic ali vsaj rutice iz kake druge tkanine. Tudi revnejši darujejo rutice, a bogati se jim za to takoj oddolže z novim darom.

(Dalje.)

Okrnjen dobiček pri izvozu svinj

Zavod za pospeševanje zunanje trgovine baje ponovno namerava uvesti omejitve dobička pri izvozu svinj v bivšo Austrijo, in sicer kakor svojčas v obliki takse, ki bo znašala 100 din od vsake svinje, odnosno 4500 din pri vagonu. Kakor je znano, je bila že lani uvedena taka omejitev dobička, vendar je bila taksa ob koncu leta zopet ukinjena, ker so cene na avstrijskem trgu precej popustile. Kakor zatrjuje »Jugoslovanski kurir«, so izvozniki svinj napravili korake na pristojnih mestih, da bi se preprečila uvedba te takse. Izvozniki pravijo, da je situacija pri izvozu svinj v inozemstvo glede rentabilnosti zelo slaba. Pri izvozu v Češkoslovaško in Nemčijo imajo izvozniki po večini izgubo, le pri izvozu v Avstrijo imajo še dobiček. Z uvedbo takse bi ta dobiček padel na 850 din pri vagonu. Izvozniki svarijo pred uvedbo te takse tudi zaradi tega, ker ima Nemčija namero centralizirati prodajo svinj na tržišču bivše Avstrije in bi uvedba te takse imela lahko slabe posledice pri določitvi odkupne cene za naše svinje po sistemu, ki velja že sedaj v Nemčiji. Važno je seveda zlasti tudi vprašanje, kaj namerava Zavod za pospeševanje zunanje trgovine početi z novimi taksami. Če jih želi uporabiti za napredek našega kmetijstva, bi jih kot obkorektivne popolnoma razumeli in odobrvali. Če pa naj se z njimi polnijo samo nekateri nenasitni žepi, potem je vsekakor boljše brez njih.

Vloge naraščajo

Po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani so narašle vloge pri 29 slovenskih samoupravnih hranilnicah v juniju 1938 za 2 milijona 544.058 din na 1.073.390.080 din. Vloge na knjižice so sicer padle za 1,6 milij. na 634,8 milijona, zato pa so narašle vloge v tekočem računu za 4,2 milij. din na 438,5 milij. Število vlagateljev na knjižice je naraslo za 14, v tekočem računu za 2 in je znašalo 134.058. Vloge na knjižice so narašle pri 7, v tekočem računu pri 11, skupne vloge pri 9 hranilnicah, število vlagateljev pa je naraslo v vsaki skupini pri 6 hranilnicah.

Treba je omeniti, da se pri hranilnicah pripisujejo obresti vlagateljem šele na koncu leta. V primeri s stanjem 31. decembra 1937. se kaže porast 33.449.433 din. Povečanje zaupanja je utemeljeno zlasti v tem, da je dala Narodna banka na razpolago hranilnicam kredite za izplačila vlagateljem. Sicer se pa opazja zboljšanje položaja pri denarnih zavodih vseh vrst.

Čuda vojne tehnike

Kakšna bo vojna v bližnji bodočnosti, si lahko mislimo, če vemo, kakšna so bojna sredstva, ki se že izdelujejo. Zastopniki ameriškega mornariškega ministra so namreč podpisali te dni s tovarnami pogodbo o dobavi 98 bojnih letal in 16 vojnih ladij. 13 aeroplanov bo zgrajenih kot letelce trdnjave. To so moderna veleletala, prave zračne oklopnice, oborožene s topovi velikega kalibra. Z dosežanji, ki jih že ima ameriška vlada na razpolago, bo teh zračnih trdnjav 52. Razen tega je naročila ameriška vlada še 78 bombarderskih in 7 lovskih letal.

Istočasno je ameriško vojno ministrstvo objavilo podatke o stroških za oboroževanje v prvem polletju tekočega leta. Za 236 lovskih, 118 bombarderskih, 37 napadalnih, 35 izvidniških, 35 prometnih in 95 bojnih letal je plačala Amerika 29 milijonov dolarjev. Pa tudi na morju se Amerika z vso vnašo oborožuje. V državnih ladjedelnicah grade tri nove podmornice, 3 pa gradi Elektric Boat Company. Te podmornice s tonažo po 1300 ton bodo veljale 30 milijonov dolarjev. Amerika gradi zdaj 73 vojnih ladij.

Vse to navdaja človeka z grozo, hkratu pa le tudi z upanjem, da se nekoč tehnika razvije do take strahotne popolnosti, da bo vojna nemogoča. Škoda, da sedanji rod še ne bo doživel teh časov.

Priprave za mir

Italija ima zgrajenih 83 modernih podmornic in sedem starih.

Francija ima 78 modernih podmornic, ki so pa večje od italijanskih.

Italija gradi sedaj 32 podmornic, Francija pa 22.

Vse to oboroževanje služi edinole vzdrževanju miru, kakor trdi časopisje prizadetih držav.

Anglija v tekmi pomorskega oboroževanja v ničemer ne zaostaja in poskuša nadkriliti vse evropske države skupaj.

Sejmi

8. avgusta: v Svetlini, Središču, Ribnici, Studencu pri Krškem.
9. avgusta: v Ormožu, Mariboru, Ljutomeru, Kamniku, Žužemberku, Radečah pri Zidanem mostu, Dolnji Lendavi.
10. avgusta: v Celju, Ptuj, Trbovljah, Brežicah, Gor. Radgoni, Podčetrtku, Razkrižju, Slovenjem Gradcu, Dobu pri Kamniku, Rovtjah, Igu, Sv. Lovrencu pri Temenici.
11. avgusta: v Turnišču.
12. avgusta: v Mariboru. Sv. Juriju pri Celju-okolica, Rakeku.
13. avgusta: v Brežicah, Celju, Trbovljah.

Važnejša radio predavanja

Nedelja dne 7. avgusta. 17.00: Zvišanje pridelka na travnikih.

Ponedeljek dne 8. avgusta. 19.30: Nastanek velikih mest. — 20.10: Počitniške kolonije za vaje.

Torek dne 9. avgusta. 19.30: Problem graditve naših cest. — 20.10: Umetnostni spomeniki na Dolenjskem.

Sreda dne 10. avgusta. 18.40: Opazuj in poskušaj. — 19.30: Predavanje inspekcije državne obrambe.

Petek dne 12. avgusta. 19.30: O sedanjih nalogah univerze. — 20.10: Življenje vaškega otroka.

Sobota dne 13. avgusta. 18.40: O socialnem skrbstvu. — 19.30: Živnoreja v Jugoslaviji. — 20.00: O zunanji politiki.

Kmetje, obrtniki in podeželski delavci! Zahtevajte v vsakem gostilniškem lokalu, kamor zahajate in dajte zaslužka, »Kmeti list« !

Kmeti listi hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1

Telefon št. 28-47

Rač. pošt. hran. št. 14.257

Brzjavlj: Kmetiskidom

Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

**Daje kratko-
ročna posojila**

**Izvršuje
ostale denarne posle**

Zaupajte denar domačemu zavodu!

Nove vloge
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%,
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune

»EKONOM« osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7. Nudi po najnižjih cenah vse vrste deželnihih pridelkov, najfinejšo domačo in banaško moko, koruzo, krmila, specerijsko blago itd.

VELIKA ZALOGA

vseh vrst umetnih gnojil, modre galice, trboveljskega in split-skega portland cementa ter vseh vrst zidne opeke kakor tudi krovcev tovarn »ILOVAC«, Karlovac, »Bohn«, Vel. Kikinda in Jelovšek, Vrhnika.

Veliko izbiri oblačilnega blaga po nizkih cenah priporoča domača manufakturna trgovina

Janko Češnik
LINGARJEVA 1